

Het Boek der Liefde

Het verborgen evangelie van Maria Magdalena

Ton van der Kroon

copyright, 1999 Ton van der Kroon
Uitgave Frontier: 2006
Uitgave Tree of Life Publications: 2017
Cover uitvoering: Stillewateren.com

*'Take these broken wings
and learn to fly again
learn to live so free.
If we hear the voices sing
the book of love will open up
and let us in.'*

'Sum modo fumosa, sed ero post haec spesiosa'
(Vandaag ben ik beroekt, maar morgen zal ik schitterend zijn)

Sluitsteen in een van de arcaden van de basiliek van Vezelay

‘Ik ben Maria van Magdala, de vrouw van de heer. Ik werd ‘de vrouw die het Al kende’ genoemd. Ik ben ingewijd in de zeven mysteriën, de heilige inwijdingsweg.

Mijn geest is verbonden met Sophia, de wijsheid, de godin die de zon, de maan en de sterren belichaamt. Mijn ziel is verbonden met de koningin der wateren, omdat ik andere zielen begeleidde en nog steeds begeleid in de oversteek van het grote meer, een van de inwijdingsmysteriën. Waar de heer, mijn Here, was ingewijd in de geest van het vuur, werd mijn inwijdingsweg die van het water. Door water te eren eert men de goddelijke krachten van genezing, liefde en wijsheid; De wijsheid van het heelmaken, want mijn gaven zijn de gaven van het heelmaken.

Water is sterker dan steen. Steen verhardt, bouwt structuren, geeft houvast, maar water schept leven, verleidt en stroomt, geeft liefde aan dat wat versteend is. Dit is de tijd van het water: het water van de ziel dat zich weer uit wil storten over de wereld. De tijd van de rots is voorbij. Het water zal de rots splijten, van binnenuit. Houdt niet vast, maar geef mee. Want alles wat verhard is, zal vernietigd worden. Leef, en laat het water van de ziel opnieuw in het huis Gods vloeien.’

Rome, 18 januari 1118

‘Vergeving,’ sprak de oude man zacht. Hij knielde neer in de kleine crypte en bad, lang en geconcentreerd.

‘Heb vergiffenis, God – of moet ik zeggen Godin...Dit heb ik niet geweten.’

Hij keek naar het boek, dat opengeslagen op tafel lag en dat bestond uit een stapel aaneengebonden perkamenten. Hij streek er met zijn hand overheen. Het papier voelde verweerd en oud aan. ‘Het Boek der Liefde; Het verborgen evangelie – De tijd is rijp’ mompelde de man in zichzelf. ‘Maar hoe vertel ik het de kardinalen, de curie, de bisschoppen... het volk?’ en hij keek naar het kruis aan de muur. ‘Heer, help mij. Deze oude man heeft niet veel tijd meer...En ook niet veel macht,’ voegde hij er gelaten aan toe.

‘Zeg mij wat ik moet doen. Leidt mijn staf.’ Hij knielde met één been neer – terwijl hij zich aan zijn staf overeind hield – sloeg een kruis en wikkelde de perkamenten in een doek. Hij zette zijn pauselijke mijter op en liep de kapel uit.

Antonius

11 September 1120, 5.00 uur

Het zwart van de nacht werd langzaam lichter: eerst donkerblauw, vanuit de verte lichter blauw; nog niet het zonneblauw, maar het koele, gedempte blauw van de ochtend; zwanger van alle dingen die gebeuren konden. De ochtend was voor mij het mysterie, de stilte voor de schepping; alles trilde van verwachting, maar ingetogen. Geen woord werd gesproken, alleen het geluid van een vroege merel doorbrak de stilte. De klok voor de Lauden, de vroege ochtendmis, had nog niet geluid.

Aan de andere kant van de muur moesten de anderen nu wakker worden. Lucas, Eusebius, Dorinde, de oude Paulus. Ongetwijfeld dachten ze aan mij; sommigen beschuldigend, anderen angstig, een aantal met medeleven en verdriet. Ik kende ze zo goed; iedere gedachte, elke handeling, ieder onuitgesproken gebaar of oogopslag sprak meer dan duizend woorden. In de stilte hadden we elkaar leren verstaan maar in de stilte lag ook een gapend gat, een verstikte schreeuw, die ieder van ons kende maar niemand van ons durfde uit te spreken.

De wereld was nog jong en de tijd nog niet rijp. Ik keek berustend voor me uit. In het vooruitzicht van de dood werd alles kalm. Ik had geworsteld en gestreden, ik was ambitieus geweest – op mijn manier – ik had geleerd en genoten, ik had gereisd en ik had naam gemaakt en uiteindelijk had ik van de verboden vrucht geproefd, zoet en bitter – in die volgorde.

Voor me – op de stenen vensterbank – ging een mug zitten, die al enkele uren om mijn hoofd zoemde, nu weer eens dichtbij, dan weer vager naar de achtergrond. Eén klap en hij zou niet meer dan een kleine bloedvlek zijn. Ik bekeek hem aandachtig en sloeg toen met de vlakke hand. Ik keek onder mijn hand en besefte dat ik mijn eigen bloed zag.

De klok voor de Lauden sloeg vijf maal; ik keerde me af van het venster en legde me weer neer op mijn houten brits in de kerker. Terwijl ik in gedachten de gezangen en gebeden van de mis volgde – iedere zin, iedere klank, weergalmd door de bogen van het koor – verzonk ik in langvergeten dromen en herinneringen.

In het dorp Baisse, waar ik was geboren en opgegroeid, had ik geen schijn van kans. Het was een lieflijk, klein dorp – althans aan de

buitenkant. Het lag verscholen tussen bossen, weiden en heuvels in de provincie van de drie rivieren. De drie straten die er doorheen liepen vormden het dorpsplein, met zijn oude waterput, de bank van de oudsten, de herberg voor de reizigers, die meestal van Noord naar Zuid hier overnachten, en het dorps huis. Het dorps huis had een trap met erboven een goudversierde deurpost. Het was het meest statige symbool in het dorp, ook al was de trap maar vijf treden hoog. Naast het plein lag de brug die over de rivier liep. Alles ademde sereniteit en gemoedelijkheid en in de jaren van mijn jeugd leek de wereld nooit te veranderen.

Mijn vader was de smid van het dorp: een grote, zwaargebouwde en zwijgzame man, met grote handen, die goed van pas kwamen in zijn werk. Uren kon ik kijken naar zijn werk en naar het vuur in de smidse. Ik werd geïntrigeerd door het feit dat het ijzer zo lang moest verhitten voor het buigzaam werd – totdat mijn vader me wegstuurde of met een snauw vroeg of ik niet iets beters te doen had dan me te vervelen. Mijn vader had een vreemd soort mengeling van geduld en ongeduld. Nu ik er over nadenk, vermoed ik dat ik die eigenschap van hem heb overgenomen. Hij kon in zijn werk uren geduldig bezig zijn, iedere slag doordacht, elke handeling vakkundig en beheerst, vervuld van zijn werk als in een lange meditatie, maar was hij in het huis dan was hij kortaf en ongeduldig. In de loop van de jaren werd hij steeds meer een zwijgend vat van opgekropte woede en onmacht.

Mijn moeder was bang voor hem; bang voor zijn kracht maar meer nog voor zijn ingehouden emoties en stilzwijgende gedachten. Ze paste zich aan en deed alles om enige confrontatie te voorkomen. Ik vrees dat dat het er op de lange duur niet beter op maakte, maar er leek geen alternatief voor handen. Later – toen ik vertrokken was – heeft mijn vier jaar jongere broer geprobeerd de stilte te doorbreken. De explosie die toen plaatsvond deed de muren van het huis kraken en de echo daarvan klonk waarschijnlijk nog lang na in het dorp. Hij kon zijn biezen pakken en dat deed hij ook. Het huis werd nog stiller dan voorheen. Alleen de slagen op het aanbeeld klonken verder, maar harder en kouder. De mensen zwegen. Zoiets gebeurde, daar kon je niets aan doen.

Ik hield van leren en kon urenlang in de bijbel lezen die vader Bayou meenam. Vader Bayou was de oude dorpspastoor. Iedere week kwam hij lesgeven in de kleine dorpskapel. Ik genoot van de kennis die ik opdeed en fantaseerde over de steden en de verre reizen waar ik over las, over de gebouwen en tempels en de vreemdsoortige dieren en

planten die in andere gebieden voorkwamen. Maar vooral was ik gefascineerd door de verheven verzen over het koninkrijk Gods en de grote groepen engelenscharen die om Zijn Troon stonden. De Cherubijnen, de Serafijnen, de aartsengelen en de andere engelenwezens die gezamenlijk opkeken naar de schoonste en de meest geliefde: de goddelijke vader op de troon, die ieder liefhad maar ook rechtvaardig was. Het was een droombeeld waar ik uren van wakker kon liggen. Ik stelde me voor dat ik werd geroepen om de trap naar de troon te beklimmen om voor zijn aangezicht te verschijnen. Maar als ik hem aankeek verdween de gouden gloed van mijn fantasie: ik kon niet zien wie het was. Toen ik een keer droomde dat ik mijn vader aankeek, schrok ik wakker en durfde vervolgens nooit meer aan mijn visioen te denken.

Vader Bayou was alles wat mijn vader niet was. Ik bewonderde hem in stilte. Als ik het Onze Vader bad, keek ik door een kier in mijn gevouwen handen naar zijn gezicht. Hij sprak ieder woord met nadruk en aandacht uit, alsof hij telkens moest nadenken wat hij zei: ‘On–ze Va–der die in de he–mel zijt...Uw rijk ko–me... Uw wil geschiede... Op aard zoals in de he–mel...’ Daarna vielen wij in, in een stevig cadans als ware het een begin van een lange dagmars. ‘Geef ons heden ons dagelijks brood en vergeef ons onze schuld, zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven en leidt ons niet in bekoring maar verlos ons van het kwade...’

‘...Ons van het kwa–de,’ eindigde vader Bayou in zijn eigen tempo, even nadrukkelijk als altijd. Hij bleef onverstoord over het feit dat wij moedwillig zijn tempo probeerden op te voeren. ‘Verlos ons heer, van alle kwaad, geef vrede in onze dagen. Dat wij gesteund door uw barmhartigheid, vrij mogen zijn van zonden. Nu –en tot in aller dagen.’ ‘Amen,’ antwoordden wij in koor, ons afvragend wie die dag de beurt zou krijgen.

De klas bestond uit een kleine groep van acht leerlingen uit het dorp en de omliggende boerderijen. Vader Bayou zag dat ik nieuwsgierig was en dat ik mijn best deed de lessen zo goed mogelijk te volgen. Ik werd daardoor niet populair bij de rest van mijn klasgenoten. Ik probeerde me daar niet teveel van aan te trekken en bedacht me, ter geruststelling van mijn gemoed, dat zij wel nooit voor de Troon zouden worden geroepen om voor het aangezicht van de Vader te verschijnen. Ze hielden van balletje trappen, zwaardvechten of rovertje spelen in het bos. Daarbij blinddoekten ze iemand, al naar gelang wie er het minst populair was, bonden hem vast en gaven hem een aframmeling. Ik was verschillende

keren mee geweest om vanaf de zijlijn mee te doen maar toen ik eenmaal de gevangene was en met een bloedneus en overal blauwe plekken thuiskwam, wist ik zeker dat ik er niets meer mee te maken wilde hebben. Dit was waar vader Bayou voor waarschuwde als hij sprak over het kwaad, dat in ieder van ons is. Ik werd nog vastbeslotener om me daar volledig van af te keren. Ik durfde echter niet aan het gevoel van spanning en opwinding te denken dat ik had gehad toen ze de lap jute over mijn hoofd deden en mij vastbonden om hun rituele roversspel van duwen, knijpen en stompen te beginnen.

Het was dezelfde donkerte van spanning en opwinding – die ik later in mijn leven bewust of onbewust opzocht. Het was het verlangen naar de dood – of was het lust? – die me dreef en waardoor de Troon steeds verder van me af begon te staan, en ik steeds lager afdaalde langs de trap naar donkergelegen regionen. Ik was schuldig en ik wist het.

Als ik niet in de smidse was of in het bovenhuis bij moeder, en ook geen les had van vader Bayou, zwierf ik rond in de velden en bossen om het dorp. Alleen. Ik hield ervan om alleen te zijn. Op mijn zwerftochten maakte ik vele avonturen mee; kleine en grote ontdekkingen. Bij iedere ontdekking – een oude ruïne, een bruggetje, een holle boom, fantaseerde ik mijn eigen verhaal of geheim avontuur. Ik bedacht wie er geleefd kon hebben of wat er ooit gebeurd was. Een moord of overval, waarbij de schat nog net op tijd begraven was en vervolgens nooit meer gevonden. Een schat, een schat! Ik droomde dat ik als eerste het deksel van de kist opendeed en een gouden kroon vond, met een mantel en een gouden kelk. Ik tooide me met mantel en kroon en gaf de beker rond aan al mijn onderdanen. ‘Drink, want dit is de beker van mijn altijd durende verbond,’ hoorde ik vader Bayou zeggen. Allen knielden, dronken uit de beker en zwoeren eeuwige trouw. Daarna sloeg ik ze een voor een tot ridder, vrouwen en kinderen inclusief. Als slot verscheen er een groot banket, met tafels vol met hazen en fazanten, karaffen wijn, dienstmaagden en obers, en muzikanten die het feestmaal begeleidden. En dan opeens – om middernacht, op het hoogtepunt van het feest, gingen de deuren open en verdween iedereen als bij toverslag. De zaal was leeg en verlaten. Het zag eruit of er al honderd jaar niemand meer was geweest. De troon was leeg en de gouden beker lag gebroken op de zitting. Er was niemand te bekennen. De wind speelde tussen de kieren en gaten van de muur. In rap tempo zag ik de burcht vervallen tot stof, tot er niets anders meer lag dan een hoop zand en stenen.

Ik wist nooit wat ik zelf verzon en wat zich aan mij opdrong als beeld uit een heel andere werkelijkheid. Ik liet de beelden komen en maakte me er niet druk om. Dat veranderde toen ik ooit – liggend in de zon tegen een oud karrewiel – een zeer verontrustend beeld zag wat me niet meer losliet.

Ik zag een boerderij – die nu een ruïne was – en op het erf liep een klein jongetje met zwarte krullen. Hij speelde met het zand, toen er plotseling vier mannen te paard aankwamen, de aanvoerder voorop. Ze scheerden rakelings langs de jongen – zonder op of om te kijken – en twee van hen stormden naar binnen. Daar hoorde ik een gil van de moeder van de jongen, en een gesmoord geroep om haar man. Haar man kwam aangerend, verschrikt. Hij werd opgewacht door de andere twee mannen. Met zijn eigen riek werd hij in de borst gestoken. Half strompelend en bloedend viel hij neer op het erf. ‘Ren...ren weg,’ gilde zijn moeder vanuit het huis. De jongen zette het op een lopen, zo hard hij kon en zonder om te kijken. De twee mannen lieten hem gaan, ongeïnteresseerd. Toen de hoofdman echter buiten kwam, zijn broek nog dichtknopend, vloekte hij over hun nalatigheid. De boerderij werd in brand gestoken en de mannen verdwenen.

Ik werd misselijk wakker uit mijn dagdromerij en voelde een knoop in mijn maag. Die is er sindsdien nooit meer helemaal uit gegaan. Ik stond op van het karrenwiel, verkrampd van het lange liggen, en strompelde naar huis. Ik ging zonder eten naar bed, veinzend dat ik ziek was.

Ik voelde me thuis in de bossen, vertrouwd, zoals ik me later thuis zou voelen in de kerk en tussen de kloostermuren. In beide hing een soort heiligheid, een onuitgesproken aanwezigheid van God of van geesten. Ik voelde hun adem langs mijn gezicht gaan. Het bezorgde me kippenvel en rillingen langs mijn rug. Niet van angst, zoals bij sommige mensen, maar van verrukking en het besef van het mysterie dat er een andere werkelijkheid was, buiten de normale, zichtbare werkelijkheid. Het gaf me een gevoel van geborgenheid, het gevoel ergens bij te horen. In de momenten dat ik me alleen voelde, of leeg, of nieuwe inspiratie nodig had, keerde ik altijd terug naar de bossen of naar de kerk. In sommige kerken leek het alsof ik in het bos zat en in sommige bossen waande ik me in de kerk. De twee waren volledig tegenovergesteld, uitersten van cultuur en natuur, maar voor mij waren ze hetzelfde: twee vormen van dezelfde geest.

Toen ik ooit vader Bayou aansprak over mijn ervaringen in de natuur, keek hij me streng en beangstigend aan: ‘Jij hebt meer fantasie dan goed voor je is, mijnheer Antonius,’ sprak hij met zijn grote ogen. ‘Ik wil hier nooit meer iets over horen.’ Daarmee was de kous af. Ik sprak er nooit meer over, en dat is – achteraf bezien – mijn redding geweest. Ik hield mijn wereld van visioenen en fantasiebeelden voor me, omdat ik begreep dat die niet getolereerd werd door de wereld van volwassenen. Ik trok me nog meer in mezelf terug en leefde voor de helft in de gewone wereld en voor de helft in de wereld van mijn fantasie.

‘Antoine!’ Mijn moeder riep me. ‘Antoine, waar zit je!’ Ik keek op van het raam. Het regende buiten al uren en ik zat over het dorpsplein uit te kijken. Overal lagen plassen. Er was niemand te bekennen, op een reiziger na. De man liep diep verscholen in zijn mantel en ging de herberg binnen.

‘Antoine, je zit weer te dromen. Ooit val jij met een bons op deze wereld,’ zei mijn moeder bezorgd. ‘Ga naar de herberg en zeg tegen je neef dat wij hem verwachten.’

De verzopen reiziger bleek een neef van mij te zijn. Hij was zes jaar ouder en de zoon van een oom die herenboer was. Hij woonde vijf en vijftig mijl verderop, in de buurt van Flavigni. Ik had ooit over mijn oom horen spreken, met afgunst en bewondering. Mijn oom had een grote hoeve, met achttien man personeel, meer dan vijfentwintig paarden, drie karren en veel land. Hij had een eigen hoefsmid in dienst en van heinde en verre kwamen heren naar hem toe om hun dieren te laten verzorgen. Mijn vader kon zoveel status weinig schelen: hij was tevreden met zijn eigen smidse en met het feit dat hij maar weinig gezeur aan zijn hoofd had. Hij deed gewoon zijn werk. Mijn moeder keek echter halsreikend uit naar zoveel rijkdom en bezit. Ergens diep in haar zat een klein meisje te wachten totdat ze zou worden ontdekt als prinses. Dat moment zou nooit komen. Ze bleef de vrouw van een gewone – niet onaanzienlijke – maar toch gewone smid.

Ik deed mijn cape over mijn hoofd en stak mijn hoofd buiten de deur. Het regende nog harder dan voorheen en het begon te schemeren. Mijn vader was al met zijn werk gestopt en het was donker in de smidse. Ik keek naar het nasmeulen van de sintels en kreeg een rilling over mijn rug. Ik voelde de adem van de onzichtbare wereld langs de deur naar binnen glippen. Het was geen prettige gewaarwording dit keer. Ik

voelde angst en waarschuwing. De sintels gloeiden weer op door de vlaag lucht die van buiten kwam. De kleine vlam die ontstond leek een tong te worden die een woord in mijn ogen vormde: 'Kom.' Ik sloot haastig de deur en keek naar de sintels: Had ik mij vergist of had ik die stem nu werkelijk gehoord? 'Kom bij mij,' klonk het opnieuw. Ik wilde dichterbij komen, toen ik van boven de stem van mijn moeder hoorde: 'Antoine!'

'Ja, mama ik ga al,' riep ik terug en ik keerde me af van de vuurplek. De sintels waren weer tot rode as geworden en ik ging naar buiten.

De lucht was wild en de regen kletterde tegen de grond. Voorovergebogen rende ik naar de herberg. Ik ging naar binnen en sloot de deur achter me. Een windvlaag sloeg de deur in het slot. Ik kwam in een kleine voorkamer, waar enkele laarzen, stokken en een paar regencapes tegen de muur stonden. Eronder lag een plas water. Ik deed mijn cape af en liep naar binnen. Een zware lucht van vochtige kleding, rook en drank sloeg me om de keel. Mijn neef – of wat mijn neef moest zijn – keek om en zei iets tegen de herbergier. Ik bracht de boodschap over van mijn moeder en niet veel later liepen we door de regen terug naar ons huis. Mijn neef zei niet veel, maar keek me inschattend aan.

Na enkele begroetingen en wederzijdse plichtplegingen – de groeten van die en die – de groeten terug – hoe is het met je moeder et cetera, et cetera – gingen we aan tafel. Aan tafel werd niet veel gesproken. Na de maaltijd verdween mijn neef met mijn vader in de achterkamer en mijn moeder begon haastig op te ruimen.

'Mama, wat komt hij doen?' vroeg ik. Ze keek me aan, en gaf een vaag en ontwijkend antwoord over dat mijn neef op handelsreis was.

'Maar waarom komt hij dan hier?' vroeg ik.

'Dat moet je je vader vragen,' zei ze en ze draaide zich om naar de keuken.

Na een lange tijd – waarin af en toe in de andere kamer werd gesproken tussen de lange stiltes door, kwamen mijn vader en neef terug in de bovenkamer.

'Antoine,' zei mijn vader alsof hij voor het eerst in zijn leven een gesprek met me ging houden. 'Luister, je bent nu vijftien en je moeder en ik dachten dat het goed voor je zou zijn in de leer te gaan. De hoefsmid van je oom kan wel een hulp gebruiken. Je kan volgend voorjaar aan de slag.' Einde gesprek.

Ik keek voor me uit op de grond en durfde noch mijn vader, noch mijn neef aan te kijken. 'Wees altijd eer-lijk,' galmde de stem van vader Bayou door mijn hoofd. Stamelend bracht ik eruit: 'Maar papa, ik wil

geen hoefsmid worden. Ik wil...' Verder bracht ik het niet, want mijn vader brak los in een oorverdovend vuurwerk, waarbij zijn hoofd opzwol. Het werd eerst rood, later paars.

'Wát wil jij? Wat wil jij?' siste hij. 'Je hebt hier niets te willen. Hier rondhangen en geen knip voor je neus waard zijn en dan iets willen! He? Kijk me aan als ik tegen je praat! Je wilt geen hoefsmid worden. Is meneer dat te min. Hè? Is je dat te min?'

'Nee, maar...' probeerde ik.

'Maar, maar, maar,' stoomde mijn vader voort, 'Wat gemaar? Ben jij nou mijn zoon? Kijk me aan!' en hij greep met zijn hand mijn kin beet.

'Jules, rustig nou,' opperde mijn moeder. Ze had alles aanschouwd en trachtte mijn vader te sussen.

'Niets rustig nou. Ik ben hier veel te rustig geweest en kijk wat er van die jongen wordt. Jij wordt hoefsmid en verder wil ik er geen woord meer over horen.'

Ik zweeg en durfde geen kant op te kijken. Ik had nog nooit over mijn toekomst nagedacht. Ik wist alleen dat ik geen hoefsmid wilde worden. De gedachten raasden door mijn hoofd en overstemden de stilte om me heen. Vaag klonken daar de woorden van mijn moeder doorheen. 'Jongen, hij doet het voor je eigen bestwil.' Maar ik hoorde niets meer, behalve het bonken in mijn hoofd. Daarachter klonk als het stille middelpunt van een wervelwind opnieuw de stem: '*Kom bij mij.*' Ik rende de kamer uit, greep mijn cape en deed de buitendeur open. De nacht met zijn regen en wind kwam als een verkoeling voor mijn hoofd. 'De onredelijkheid. Waarom wordt mij niets gevraagd? Het is mijn leven,' schreeuwde ik tegen de wind, zo hard ik kon, maar het kwam er vertwijfeld uit.

Ergens knaagde schuldbesef achter mijn woede. 'Waarom heb ik nooit beseft dat mijn vader mij – uiteraard – als opvolger wilde hebben, zoals overal het geval was. Waarom had ik daar nooit aan gedacht? Maar waarom heeft hij daar nooit naar gevraagd?' antwoordde ik er onmiddellijk boos achteraan. 'En waarom heeft mijn moeder niets gezegd,' tierde ik verder in gedachten. 'Maar waarom weet ik niet wat ik wil?' vroeg ik me wanhopig af en mijn boosheid veranderde in wanhoop en verdriet. De tranen op mijn wangen vermengden zich met de regen. Ik hilde en voelde me intens verlaten – onbegrepen en eenzaam.

Onwillekeurig was ik naar de kapel gelopen. Ik draaide de klink om, deed de zware houten deur open en stapte naar binnen. In mijn verlatenheid voelde dit als de meest geborgen plek. Na mijn mantel

uitgetrokken te hebben, liep ik naar het altaar en knielde neer. Ik bad om vergeving en om hulp en inzicht. Terwijl ik op mijn knieën zat, voelde ik opnieuw de aanwezigheid van de stem, dichterbij dit keer.

Ik durfde me niet om te draaien, maar achter me zag ik – terwijl mijn ogen gesloten waren – een intens wit licht. Niet het licht van kaarsen, zelfs niet van daglicht, meer het licht zoals dat scheen als de geneesheer uit de stad magnesium verbrandde; wit, fel wit licht. Het werd sterker en kwam dichterbij. Ik hield mijn adem in, bleef geknield zitten en voelde het licht achter me staan, als een gedaante. Wat er vervolgens geschiedde heeft me nog jaren beziggehouden, en nog vraag ik me af wat er precies gebeurde. Het leek of de gedaante, waarbij ik aan Jezus moest denken, mij van achter in mijn hoofd penetreerde. Zijn geslacht boorde zich in mijn hoofd, tot in het midden, tussen mijn hersens, en het felle licht ontbrandde dit keer in mijn hoofd. Ik deed mijn ogen open en leek de kapel met andere ogen te aanschouwen; met een intense liefde voor alles wat er lag en stond en hing: het altaar, de bijbel, de kelk, de bloemen. Mijn oog werd getrokken naar het kruis, het christuskruis, dat anders was dan anders.

Het Jezus-beeld had geen doornenkrans op maar een bloemenkrans van witte bloemen en leek te glimlachen, alsof hij iets wist wat ik niet wist. Toen ik verder keek zag ik dat hij geen lendendoek om had, maar naakt was en vreemder nog, een erectie had. Een stralend licht kwam uit zijn fallus. Ik voelde ontroering en diepe liefde en daarnaast een soort opwindning – niet die van de vunzige verhalen die ik soms van de jongens van het dorp had gehoord, nog van mijn eigen wilde fantasieën – maar van een diepe verbondenheid en extase.

‘*Kom bij mij,*’ zei de Christus in mijn gedachten. Woorden waren niet meer nodig, noch bewegingen of iets anders. Alles gebeurde, zonder dat er iets gebeurde. Alles was, zonder dat het was, want ik kon de scheiding zien tussen wat mijn gewone ogen zagen en dat wat ik met mijn geestesoog kon zien. Ik trad – in gedachten – naar voren en liep naar het altaar. Ik keek naar het boek, dat niet de bijbel bleek te zijn. Op de voorkant stond in gouden letters: ‘Het Boek der Liefde.’

‘*Zoek het boek,*’ klonk de Christusstem in mijn hoofd. ‘*Zoek het boek, dat geschreven staat in het hart. Het verborgen evangelie dat verdrongen en vergeten is. Vergeten, om mijnentwil. Zoek, en vind mijn wederhelft, want zij is het die de wereld redt van hoogmoed en arrogantie. Niet uit liefde, maar uit haat is zij vergeten. Draai het wiel en laat je leiden.*’

‘Wie is Zij? vroeg ik.

‘Geen vragen. Drink van de beker en laat je hart vullen. Als de tijd komt, zul je weten. Leer, en ga op weg. Zoek het boek.’

Ik pakte de kelk van het altaar en in plaats van een hostie zag ik het zaad van Christus erin, als zilverwitte druppels in een gouden beker.

‘Drink en eet hiervan, want dit is mijn lichaam en mijn bloed, dat voor u vergoten is ter vergeving van de zonden.’

Ik dronk uit de beker en voelde hoe het zaad als kleine parels van licht mijn lichaam binnen gleden, en daar ontkiemden als bloemen, ieder een andere kleur. Twee kleine bloemen ontbloeden op mijn voeten en twee op mijn handen. Als laatste ontbloede een grote, witte bloem in mijn hart. Daarna stierf het visioen weg. Ik viel in een diepe slaap, op de grond voor het altaar.

Daar vond vader Bayou me de volgende ochtend.

Nu ik na zoveel jaar terugkijk moet ik lachen. Als ik vader Bayou mijn visioen had vertelt – wat ik wijselijk niet deed – waren zijn bolle ogen zo groot geworden dat ze er bijna uit zouden zijn gerold. Niet van het feit dat ik visioenen had, maar van de godslasterlijke en schaamteloze beelden die ik had gezien over een naakte Jezus met een opgericht lid, om maar niet te spreken over het zaad in de heilige beker van het avondmaal. Het zouden inderdaad godslasterlijke plaatjes kunnen zijn, gekalkt op de muren van de latrines in Flavigni, ware het niet dat de beelden voor mij een heiligheid en symboliek bevatten die ik moeilijk in woorden kon uitdrukken. Pas veel later in mijn leven begon ik de betekenis van deze symbolen te begrijpen. Een betekenis die de grondvesten onder mijn geloof zou doen schudden, en niet alleen dat van mij, maar van de hele roomse kerk.

Maar dat kwam later. Voor dat moment was het mijn eerste spirituele inwijding: de opening van het alziend oog zoals de mystici het noemen. Het stelde me in staat voorbij de wereld van de dingen te zien in de wereld van de eeuwigheid. Het was een wereld die ik al kende door de fantasiebeelden en halve visioenen die ik had gehad, maar die zich nu sterker en veelvuldiger openbaarde dan ooit. Alle kennis en inspiratie die ik later had, en waar anderen mij om bewonderden of om verketterden, kwam als door een doorgeefluik vanuit die wereld van eeuwigheid. Ik hoefde het alleen maar te ‘zien’, me er open voor te stellen en de beelden door te laten. Hoewel ik door een zekere discipline en meditatie controle kreeg over mijn gave, was niet ik degene die dit doorgeefluik beheerste. Het waren de krachten erachter die mij stuurden. Ik was hun knecht en dienaar. Het was mijn taak om hun

boodschap zo helder en zuiver mogelijk door te geven. Zo hadden de mystici, profeten en zieners dat eeuwen voor mij gedaan, en zo zouden ze dat ongetwijfeld nog eeuwen na mij doen, ongeacht de weerstand of ongelooft die ze daarbij zouden ondervinden.

Voor vader Bayou zou dit alles heiligschennis zijn. Hij leefde volgens het woord Gods zoals dat in de bijbel stond en zoals het werd onderwezen op de kloosterscholen. Iedere persoonlijke invulling of spirituele opborreling vanuit hemzelf werd genegerd, of erger: verketterd als een uiting van de duivel. God was de God uit de Bijbel, de God van Mozes en Isaac, en de God van Abraham, maar niet de God van vader Bayou. Vader Bayou was een eenvoudige, God vrezende pater, niet bijster slim of intelligent, maar ik mocht hem. In de ontluikende jaren van de puberteit was hij als een vader voor mij. Hij gaf me een zekerheid en een structuur die ik nodig had, en waar ik me aan vastklampte als een drenkeling aan een boei.

11 september 1120, 8.30 uur

Mijn kerker was donker en klam, maar het maakte me niet uit. Mijn God was bij me, en geen muur of duisternis, noch angst voor de dood kon mij van mijn vertrouwen in Hem afbrengen. Integendeel, het vooruitzicht op de dood gaf me een zekere rust, alsof na lang en moeizaam reizen de thuishaven eindelijk in zicht was. God zou me opwachten, zoals hij iedereen zou opwachten, daar was ik van overtuigd. En wie weet zou hij speciaal voor mij bovenop zijn troon gaan zitten, om me een plezier te doen, waarna we beiden in schaterlach zouden uitbreken.

Ik was 38 jaar oud en het speet me niet om te sterven. Mijn leven was kort geweest, maar vol en rijk. Ik had gedaan wat ik moest doen, zelfs toen ik dacht dat ik totaal gefaald had. Maar God heeft een wonderlijke manier van beoordelen. Op het punt dat ik in mijn leven glorieerde keek hij soms bezorgd en wantrouwend toe, en in de momenten van de diepste wanhoop en onzekerheid leek hij te glimlachen en me te feliciteren met wat ik bereikt had: niets.

Iets en niets hadden voor hem andere waarden. Iets was vaak niets en het niets was juist iets; een rijkdom van compassie en begrip, terwijl mijn uiterlijke successen vaak een leegte en een onbestemd verlangen naar intimiteit opriepen.

In de leegte van mijn cel leek God dichterbij dan ooit: stil, onhoorbaar, maar levendig aanwezig, in iedere steen, iedere voeg, elke windvlaag of mosblaadje. Hij ademde mij in – en uit. Ikzelf was de deur geworden waardoor ik zo uit mijn kerker weg kon lopen, de vrijheid tegemoet. Maar het laatste hoofdstuk was nog niet geschreven en zou pas beslist worden aan het einde van de dag.

In het vroege voorjaar vertrok ik naar het westen met bestemming Flavigni. Een bekende van mijn oom was die morgen vanuit Digion vertrokken en kwam aan het einde van de ochtend in ons dorp aan. Hij sprong van zijn paard, keek in de smidse en stelde zich aan mijn vader voor. Om zijn mond verscheen een grote lach. Ik niet wist of die veel goeds of slechts in zou houden. Ik wantrouwde ieder figuur die iets met mijn oom uit te staan had. Ik keek vanuit het luik door een kier naar de ontmoeting en observeerde de man. Hij was klein en stevig, had een korte maar volle, rossige baard, kleine, donkere ogen en een mond die om de zoveel zinnen in een lach veranderde. Hij stak in zijn jovialiteit schril af bij de stugheid van mijn vader. Er werden nieuwtjes uitgewisseld en mijn vader keek onderwijl naar zijn paard, een zwarte Merens uit de Pyreneeën.

Ik kende de meeste soorten paarden die in de smidse verschenen. Vaak was ik degene die mijn vader hielp bij het kalmeren van een paard als de hoeven werden geijzerd. Ik sprak ze in stilte toe – alsof ik in gedachten met ze kon praten – en vaak kwamen ze tot rust tot het hele werk voorbij was. Ik hield van paarden en begreep ze vaak beter dan mensen. Erop rijden had ik echter niet vaak gedaan. Ik keek dan ook niet uit naar de lange tocht die we te gaan hadden.

Over het besluit om bij de smid van mijn oom in de leer te gaan en het hele voorval op die avond in het najaar was geen woord meer gerept.

‘Bid tot de heer,’ zei mijn moeder. Ze werd steeds geloviger naarmate de situatie thuis onhoudbaar werd. Ze keek me dan veelbetekend aan, alsof ze zeggen wou; ‘Accepteer je lot en verdwijn hier.’

‘Weg van mijn vader,’ dacht ik er achteraan.

Toch was mijn vader geen slechte man. In mijn latere leven ben ik steeds meer van hem gaan houden – althans van de herinnering die ik van hem had. Hij kon nors en ongeduldig zijn, maar steeds meer zag ik zijn onvermogen en zijn worsteling om zichzelf uit te drukken. Hij kwam daarbij niet verder dan het bewerken van een stuk ijzer met een hamer. Dat was zijn manier van expressie: metaal, vuur en een hamer. Om de een of andere reden – die diep in zijn ziel begraven lag – had hij geen andere middelen ter beschikking om zich uit te drukken dan die drie werktuigen.

Door zijn onmacht te leren zien leerde ik hem liefhebben, niet als vader maar als mens en soms zelfs als zoon. Ik moest wennen aan het feit dat ik in sommige aspecten (sociale, intellectuele en spirituele) zijn meerdere was en hem met gemak kon overtroeven. Maar in die tijd kon

ik dat nog niet zien, laat staan accepteren. Het enige wat ik voelde was onbegrip en wrok.

Ons afscheid was stug – geen woord teveel. Vaak denk ik nog terug aan wat ik allemaal had willen zeggen, maar niet kon of niet wilde. Ik besef nu dat hij waarschijnlijk wist dat ik niet terug zou komen en dat het afscheid definitief was. Hij gaf me zijn eigen mes mee; een kleine dolk in een zwart geworden leren houder. Hij droeg het mes altijd bij zich en gebruikte het voor van alles en nog wat. Hij had het mes van zijn vader gekregen. Meer nog dan andere kostbaarheden of geld, was dit mes voor hem van waarde. Ik was zijn oudste zoon en in dit ene geschenk gaf hij me alles wat hij me geven kon.

Mijn moeder gaf de rest; wat geld, eten voor onderweg en een tuniek en reismantel. Ze drukte me tegen haar borst. Ondanks haar goedwillendheid bleef ik stil en ingehouden. Ik kuste haar op de wang en zei dat ik een bericht zou sturen. Ik heb het nooit gedaan en nog steeds kan ik me er schuldig over voelen. Ik zie haar zitten voor het raam in de bovenkamer: uitkijkend over het plein, wachtend op reizigers, kooplieden of monniken uit het gebied waar ik naar toe gegaan was, met nieuws over mij. Nieuws dat niet kwam. Mijn moeder was die winter opnieuw in verwachting geraakt van een nakomertje. Ze verplaatste haar liefde en zorg van de verloren zoon naar haar nieuwe, jongste telg; een meisje dit keer. Ik heb haar niet gekend maar hoorde dat ze op jonge leeftijd overleed aan zwangerschapsvergiftiging bij het baren van haar eerstgeborene.

Ik had mij neergelegd bij het besluit naar Flavigni te gaan. Niet omdat ik van gedachten was veranderd omtrent mijn toekomst, maar omdat ik geen andere uitweg zag. In Baisse blijven leek me geen vrolijk vooruitzicht. In het voorbij gegane half jaar was ik in een rap tempo volwassen geworden. Meer en meer maakte ik me los van de wereld van mijn ouders en van mijn jeugd. Dat moment kwam definitief toen mijn vader – vlak voordat ik vertrok –het onzalige plan had om de lindeboom achter ons huis om te hakken. Hij stond in de weg. Ik protesteerde heftig, want ik hield van de boom. Hij was als een soort familielid, een oude, wijze grootvader bij wie ik rust en troost vond. Maar hoe meer ik praatte, hoe vastbeslotener mijn vader was. Het werd een laatste krachtmeting tussen ons: tussen mijn woorden en zijn besluit.